

POSTANOWIENIE

7 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 7 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. Z. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w W.
z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej K. S.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej M. Z.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 16 maja 2022 r., V ACa 892/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem częściowym z dnia 17 lipca 2013 r. oddalił powództwo M. Z. w zakresie żądania stwierdzenia nieistnienia uchwały nr [...] Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w W. z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie wyborów Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej na kadencję 1998-2002 r. oraz w zakresie roszczenia ewentualnego o ustalenie nieważności tej uchwały, a także w zakresie roszczenia ewentualnego o uchylenie tej uchwały, oddalił powództwo w zakresie żądania stwierdzenia nieistnienia uchwały nr [...] Rady Nadzorczej tej Spółdzielni z 8 lutego 1999 r. w przedmiocie wykluczenia powódki M. Z. z rejestru członków

Spółdzielni oraz w zakresie roszczenia ewentualnego o ustalenie nieważności tej uchwały, a także w zakresie roszczenia ewentualnego o uchylenie tej uchwały, ponadto oddalił powództwo w zakresie żądania nieistnienia uchwały nr [...] Zebrania Przedstawicieli Członków tej Spółdzielni z 19 czerwca 1999 roku utrzymującej w mocy uchwałę numer [...] Rady Nadzorczej tej Spółdzielni z 8 lutego 1999 roku w przedmiocie wykluczenia powódki z rejestru członków Spółdzielni oraz w zakresie roszczenia ewentualnego o ustalenie nieważności tej uchwały, a także w zakresie roszczenia ewentualnego o uchylenie tej uchwały.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 14 maja 2014 r. uchylił zawarte w tym wyroku rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, oddalając apelację w pozostałym zakresie.

Powódka 25 września 2015 r. jako roszczenie ewentualne zgłosiła żądanie zasądzenia kwoty 230 900 zł za bezprawne pozbawienie jej przez pozwaną Spółdzielnię własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego i niezgodne z prawem wykluczenie z grona członków pozwanej Spółdzielni z odsetkami od dnia doręczenia pozwanej pisma procesowego powódki z 22 listopada 2010 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z 8 października 2015 r. ustalił, że powódce przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do bliżej w pozwie opisanego lokalu mieszkalnego, pozostającego w zasobach pozwanej Spółdzielni.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 17 lutego 2017 r. zmienił wyrok z 8 października 2015 r. oddalając powództwo o ustalenie i oznaczył zaskarżony wyrok jako częściowy.

Sąd Apelacyjny wskazał, iż w sprawie zostało zgłoszone także roszczenie ewentualne o zasądzenie odszkodowania w wysokości 230 900 zł, a jako że Sąd Okręgowy nie odniósł się do tegoż roszczenia i zachodziła konieczność jego rozpoznania, należało jego wyrok oznaczyć jako częściowy.

Skarga kasacyjna powódki od wyroku z 17 lutego 2017 r. została oddalona wyrokiem Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2019 r.

Powódka ostatecznie sprecyzowała stanowisko w przedmiocie odszkodowania w piśmie procesowym z 28 maja 2019 r., wnosząc o zasądzenie od

pozwanej kwoty 250 000 zł ewentualnie kwoty 230 900 zł w związku z bezprawnym pozbawieniem jej przez pozwaną spółdzielczego własnościowego prawo do wskazanego lokalu i niezgodne z prawem wykluczenie z grona członków Spółdzielni wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanej tego pisma do dnia zapłaty.

Zaskarżonym obecnie wyrokiem z 16 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powódki od wyroku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie z 30 czerwca 2021 r., którym oddalone zostało powództwo główne i ewentualne o zapłatę tego odszkodowania. Sąd Apelacyjny, podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Zgodnie z tymi ustaleniami uchwałą nr [...] z 19 czerwca 1999 r., Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni utrzymało w mocy Uchwałę nr [...] Rady Nadzorczej Spółdzielni z 8 lutego 1999 r. w sprawie wykluczenia z rejestru członków Spółdzielni powódki. Powódka nie wystąpiła z powództwem o uchylenie uchwały Zebrania. Wyrokiem zaocznym z 30 października 2000 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Pragi w Warszawie orzekł eksmisję powódki z przedmiotowego lokalu mieszkalnego i wyrok ten się uprawomocnił. Umową z 14 maja 2007 r. Spółdzielnia ustanowiła na rzecz interwenienta ubocznego po stronie pozwanej K. S. spółdzielcze własnościowe prawo do tegoż lokalu. Pismem z 10 lutego 2010 r. pozwana zawiadomiła powódkę, że lokal został sprzedany. Sąd odwoławczy wskazał, że okoliczność, iż tożsama z art. 227 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo Spółdzielcze (dalej: „pr. spółdz.”) regulacja art. 17⁸ ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (dalej: „u.s.m.”) utraciła moc 15 kwietnia 2004 r. na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 30 marca 2004 r., nie oznacza, że pozwana nie była uprawniona do ustanowienia na rzecz K. S. spółdzielczego własnościowego prawa do spornego lokalu. Niekonstytucyjność art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego, na podstawie którego wygasło prawo powódki do tego lokalu, orzeczono dopiero wyrokiem z 11 grudnia 2008 r., Spółdzielnia zaś 14 maja 2007 r. dysponowała prawomocnym wyrokiem Sądu orzekającym eksmisję powódki z tego lokalu. Powódka zrezygnowała z wytoczenia powództwa o wznowienie postępowania w sprawie o eksmisję, które mogło zapewnić jej ochronę praw i nie może skutecznie wywodzić, że przysługujące jej prawo do lokalu nie wygasło oraz

że sprzedaż prawa do lokalu osobie trzeciej była bezprawna. Sąd odwoławczy uznał ponadto, że nie było związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanej a rzekomą szkodą, a także że powódka szkody tej nie wykazała.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenia art. 415 k.c., uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które przedstawiła w formie dwóch pytań:

1/ „Czy odpowiedzialność deliktowa na zasadzie art. 415 k.c. jest wykluczona w sytuacji, kiedy bezprawność działania sprawcy szkody została jedynie przesłankowo i pośrednio wykluczona w prawomocnym wyroku, ale nie w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c.”

2/ „Czy na gruncie art. 415 k.c. wykluczone jest przyjęcie odpowiedzialności sprawcy szkody w sytuacji, kiedy mimo istnienia normy pozwalającej na określone działanie (art. 227 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 stycznia 2003 r.) istnieje też norma zakazująca takiego działania (art. 17¹ ust. 4 u.s.m. w brzmieniu obowiązującym od 15 stycznia 2003 r. aż do 31 lipca 2007 r.), w momencie dokonywania domniemanego czynu niedozwolonego”

W odpowiedzi na skargę pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie w całości, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym określonym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżąca nieskutecznie powołała się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a zatem na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Uzasadnienie wniosku opartego na tej przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania wymaga sformułowania określonego, dotychczas nierozwiązanego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym, zaprezentowania argumentacji przekonującej o istnieniu na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych i świadczącej o poważnych trudnościach w jego rozwiązaniu, a ponadto wskazania, dlaczego jest ono istotne (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 12 grudnia 2013 r., IV CSK 384/13, nie publ.).

Skarżąca, uzasadniając wniosek i odnosząc się do pierwszego z postawionych w skardze pytań, nie uwzględniła tych wymagań i nie przedstawiła wymaganych argumentów prawnych, które mogłyby przekonać o tym, że w sprawie pojawił się istotny, abstrakcyjny problem prawny, budzący poważne wątpliwości i wymagający rozwiązania przez Sąd Najwyższy. Postawione pytanie stanowi w istocie zmodyfikowaną postać jednego z zarzutów kasacyjnych. Przy pomocy zaś tego pytania skarżąca zmierza w istocie jedynie do poddania kontroli Sądu Najwyższego trafności tego zarzutu. Wniosek taki potwierdzają wywody skarżącej, które odpowiadają uzasadnieniu podstaw kasacyjnych. Należy podkreślić, że skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia nie służy weryfikacji prawidłowości podstawy faktycznej bądź prawnej prawomocnych orzeczeń, a rolą Sądu Najwyższego nie jest usuwanie wszystkich ewentualnych wad i uchybień kwestionowanych rozstrzygnięć.

Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że stanowisko Sądów o znaczeniu dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności pozwanej Spółdzielni wyroku eksmisyjnego nie wywołuje istotnych wątpliwości. Powódka, rezygnując z próby wzruszenia tego orzeczenia na podstawie art. 401¹ k.p.c. istotnie pozbawiła się możliwości skutecznego dochodzenia roszczenia o zapłatę odszkodowania. W zbliżonym tonie wypowiedział się Sąd Najwyższy w innej sprawie, choć dotyczącej ustalenia przysługiwania powódce spółdzielczego własnościowego prawa do tego lokalu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2019 r., I CSK 711/17, nie

publ.). Okoliczność, że pozwana uzyskała tytuł do eksmitowania ze spornego lokalu powódki wykluczał możliwość uznania, że późniejsze działania pozwanej związane z ustanowieniem spółdzielczego prawa do tego lokalu na rzecz innej osoby, a następnie zbycie go tej osobie były bezprawne. W sprawie o zapłatę odszkodowania Sądy nie mogły zignorować prawomocnego wyroku, w którym przesłankowo przesądzono, że powódka utraciła prawo do zajmowanego lokalu. Podstawą prawną uwzględnionego roszczenia windykacyjnego pozwanej Spółdzielni był art. 222 § 1 k.c. w zw. z art. 227 § 1 pr. spółdz. Jakkolwiek w 2008 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł o niekonstytucyjności art. 227 § 1 pr. spółdz. Jednak w celu wzruszenia skutków prawnych prawomocnego wyroku z 2000 r. opartego na tym przepisie powódka powinna była skorzystać z uprawnienia przewidzianego w art. 401¹ k.p.c.

Zważyć dodatkowo należy, że w skardze nie sformułowano zarzutów, które zmierzałyby do podważenia stanowiska Sądu odwoławczego o niewykazaniu przez powódkę szkody (w związku z ustaleniem, że zaległości powódki w stosunku do pozwanej z tytułu świadczeń wynikających z zajmowania przedmiotowego lokalu przewyższyły podlegającą zwrotowi powódce wartość wkładu budowlanego związanego z tym lokalem), co w zasadzie wykluczałoby potrzebę odnoszenia się przez Sąd Najwyższy do postawionego pytania.

Odnosnie do drugiego pytania należy również powtórzyć, że skarżąca nie przedstawiła stosownej, wymaganej argumentacji prawnej, która mogłaby przekonać, że w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jednocześnie sam sposób jego sformułowania budzi wątpliwości co do jego sensu i intencji skarżącej. Powódka poza przedstawieniem stanowiska Sądu odwoławczego i własnymi rozważaniami na temat rozstrzygnięcia stawianych kolejno szczegółowych kwestii łączących się z pierwotnym pytaniem nie wskazała argumentów świadczących o tym, że kwestie te budzą rzeczywiste i poważne wątpliwości wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Przedstawione „zagadnienie” podobnie jak „zagadnienie” pierwsze stanowi w istocie zmodyfikowaną postać zarzutu kasacyjnego i stanowi jedynie wyraz wątpliwości skarżącej co trafności zaskarżonego wyroku. Powołane przez powódkę dwa orzeczenia Sądu Najwyższego wydane na tle różnych stanów faktycznych i

prawnych nie zmieniają oceny o braku właściwego uzasadnienia wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżąca mnoży wątpliwości, nie wskazując jednak różnych możliwych rozwiązań postawionych problemów oraz trudności, które byłyby z nimi związane.

Istnienie prawomocnego wyroku eksmisyjnego, który dotychczas nie został wzruszony, nie może więc uzasadniać tezy powódki, że sprzedaż przez pozwaną przedmiotowego lokalu w 2007 r., a zatem jeszcze przed wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niekonstytucyjność art. 227 § 1 pr. spółdz., była wówczas bezprawnym działaniem pozwanej. Powódka nie wykazuje także zawinienia pozwanej, w szczególności że powinna była się liczyć z możliwością zniweczenia skutków prawnych zdarzeń prawnych, które wystąpiły w czasie obowiązywania ustawy (pr. spółdz.), która w zakresie regulacji dotyczącej spółdzielczych praw do lokali mieszkalnych została zastąpiona przez inną ustawę (u.s.m.). Tym bardziej, że postanowieniem z 18 stycznia 2006 r., P 2/05, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w przedmiocie stwierdzenia niekonstytucyjności art. 227 § 1 pr. spółdz. z powodu niedopuszczalności wydania wyroku (OTK-A 2006/1/10), zaś wyrokiem z 20 listopada 2001 r., SK 19/01 Trybunał Konstytucyjny stwierdził zgodność z Konstytucją art. 227 § 2 pr. spółdz. (OTK 2001/8/253). Postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym, które doprowadziło do wydania wyroku stwierdzającego niekonstytucyjność art. 227 § 1 pr. spółdz. zostało wszczęte w maju 2008 r. Poza tym to nie pozwana Spółdzielnia ponosi odpowiedzialność za uchwalenie i obowiązywanie przepisów, co do których w późniejszym czasie jest orzekana we właściwym trybie ich niekonstytucyjność.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania ze skargi rozstrzygnięto stosownie do art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., mając na uwadze, że okoliczności, które zadecydowały o nieobciążaniu powódki kosztami procesu za obie instancje, nie uległy zmianie w postępowaniu kasacyjnym.

E.C.

[ms]

